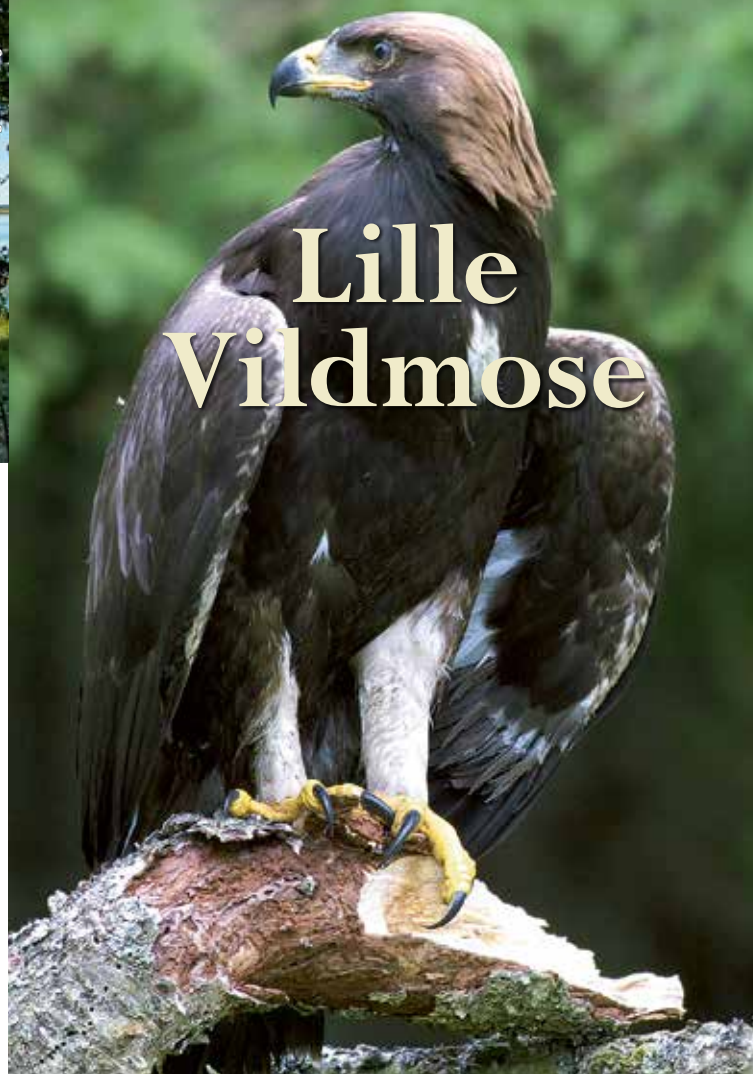

Fotos: Jan Skjæver og Flemming Ahlmann

Lille Vildmose

bevaret, og naturtypen er en af verdens mest truede. Med Aage V. Jensen Naturfonds arbejde på arealerne i Lille Vildmose får Tofte Mose, Høstemark Mose og Portlandmosen fred til at følge deres naturlige, organiske udvikling – fremover sikret mod kunstig dræning og andre indgreb. Men de er stadig sårbare over for store mængder luftbåret kvælstof, der kan ændre sammensætningen af planter og true højmoserne, der står som op til 6 meter tykke, næringsfattige svampe på sandbund. De optager kun regnvand, aldrig grundvand, og de nøjsomme tørvemosser har hvert år en tilvækst i højden på blot nogle millimeter.

Oplev mosens natur

Rundt omkring i Lille Vildmose har Aage V. Jensen Naturfond etableret faciliteter, der giver publikum mulighed for at opleve den særlige natur på tæt hold. Brug kortet i denne folder til at lokalisere udsigtstårne og boardwalks, og kom tæt på mosens dyr og planter.

En fond for den danske natur

Aage V. Jensen Naturfond arbejder for naturens bevarelse og de vilde dyrs beskyttelse. Fonden yder støtte til mange naturprojekter i Danmark inden for både forskning og formidling. Fonden har erhvervet en række af Danmarks vigtigste naturområder, så det har været muligt at igangsætte og udføre en målrettet naturgenopretning, naturbeskyttelse og lokal naturformidling.

Læs mere om Lille Vildmose og fondens mange andre naturprojekter på www.avjf.dk

AAGE V. JENSEN NATURFOND

I vinterhalvåret opholder hundredtallige flokke af sangsvaner fra Skandinavien og Rusland sig i Lille Vildmose. Det samme gør den sjældne sædgås, der gæster os nordfra. De store flokke kan hver aften opleves, når de samles ved Tofte Sø til overnatning på vandfladen.

Skarverne ved Tofte Sø

Bredden af Tofte Sø huser en koloni af skarver, som tidligere var Danmarks største. Som følge af havørnens stabile tilstedeværelse er kolonien reduceret til under 1.000 par. Skarverne søger føde i Kattegat, Mariager Fjord og Limfjorden. På jorden er ræven en hyppig gæst under

Enestående dansk natur

Lille Vildmose er Danmarks største landfredning på 76 km², heraf er Tofte Mose den største og bedst bevarede højmosse i Nordvesteuropa. Skovene i Tofte og Høstemark er enestående i dansk natur, fordi de er lyse og åbne, og varierer mellem sumpede partier, tørre sletter og skov med store mængder dødt ved og bredkronede træer. Tidligere græssede heste, kreaturer og tamsvin her. I dag deler krondryr, rådyr og vildsvin terrænet med den mangfoldighed af andre dyr og planter, der følger med århundreders græsning af større dyr.

Naturværdierne i højmoserne og græsnings-skovene er så unikke, at Lille Vildmose er internationalt beskyttet. Lille Vildmose er Natura 2000-område, hvilket betyder at der i drift og pleje skal tages særlige hensyn til arealerne for at forbedre vilkårene for sårbare arter og naturtyper. Danmark er forpligtet overfor EU til at passe på og sikre værdierne i Lille Vildmose.

Græssende dyr plejer naturen

De store pattedyrs græsning og fødesøgning i Høstemark Skov og Tofte Skov har ført til en artsrigdom, der er enestående i dansk sammenhæng. Alene i Høstemark Skov er der registreret over 7.700 arter af planter og dyr.

Krondryrene i Tofte Skov og Mose repræsenterer én af de sidste bestande af de genetisk oprindelige jyske krondryr, der indvandrede efter den sidste istid for ca. 10.000 år siden. Bestanden i den sydlige halvdel af Lille Vildmose er

på cirka 400, mens den i Høstemark Skov er på cirka 150 krondryr.

I Tofte Skov og Mose lever desuden Danmarks største indhegnede bestand af vildsvin på omkring 150 dyr. Vildsvinet blev omkring år 1800 udryddet i dansk natur, men i 1926 blev nordtyske vildsvin genindført i Lille Vildmose.

Sjældne fugle i Lille Vildmose

Kongeørnen har siden slutningen af 1990'erne ynglet i Lille Vildmose. Også havørnen med sit vingefang på op imod 2,20 meter har etableret sig. I sommerhalvåret trompeterer Europas højeste fugl, tranen, morgen og aften fra sin yngleplads.

En stor bestand af hulrugende fugle, såsom broget fluesnapper, rødstjert, huldue, stær og flere mejsearter, yngler alle i græsnings-skovenes gamle træer.

skarvrederne. Ræven leder efter rester af fisk eller unger, der i blæsevejret er faldet ud af rederne. Skarvernes familieviv kan følges i kikkert fra Tofte Sø Tårnet, der også er en enestående lokalitet for observation af den sjældne odde.

Et fristed for krybdyr, padder og insekter

Store områder i Lille Vildmose er mere uberørte end de fleste andre steder i Danmark. Hugorm, snog, stålorm og firben har alle vitale bestande i den østhimmerlandske vildmark. En mangfoldighed af sjældne dagsommerfugle, guldsmede og biller samt enestående svampe og mosser har ligeledes uspolerede levesteder i mosens diverse natur.

1.500 års mosehistorie bevares

Lille Vildmose var engang på omkring 60 km², og den var én af mange. I dag er under 1% af Danmarks højmoser